

Gedragsprotocol

Groep 1 t/m 8
2025-2026

Inhoud

Inleiding	3
Organisatie van het beleid	3
Uitgangspunt/visie	3
1. De basis hoe wij omgaan met gedrag	4
Heldere gedragsverwachtingen	4
Geldende afspraken.....	4
De STOP (houd op) methode	5
Gedrag in de digitale wereld.....	5
Waarschuwing en sancties	6
2. Hoe te handelen bij pesten.....	7
Plagen en pesten.....	7
Duiding van pestgedrag.....	7
De betrokkenen.....	7
Handelingswijzer bij pesten	9
Hulp voor de betrokkenen	11
3. Hoe te handelen bij agressiviteit.....	13
Duiding van agressiviteit	13
Handelingswijzer bij agressiviteit	13
4. Hoe te handelen wanneer een leerling wegloopt.....	14
Handelingswijzer wanneer een leerling wegloopt	14
Bijlagen	15
Bijlage 1: Nadenkformulier.....	15
Bijlage 2: Gele kaart	16
Bijlage 3: Rode kaart	17
Bijlage 4: Meldbrief naar ouders pester	18

Inleiding

Om een veilig klimaat te kunnen scheppen waarbinnen kinderen veiligheid voelen om zichzelf te zijn en zich te kunnen ontwikkelen is het belangrijk dat wij op school een gedragsprotocol hebben. In dit protocol staat de werkwijze opgenomen die wordt toegepast om de veiligheid te kunnen waarborgen. Pestgedrag wordt hierin als ongewenst beschouwd en hierop zal dan ook actief worden gehandeld door de leerkracht en intern begeleider (tevens anti-pest coördinator). De aanpak van het pesten beslaat daarmee een groot deel van dit protocol. Naast pesten wordt ook storend, agressief en intimiderend gedrag behandeld in dit protocol.

Organisatie van het beleid

Op de Ark is het gedragsprotocol opgesteld door de intern begeleider en tevens anti-pest coördinator. Dit is (juf) Myrthe Schimmel-Putters. De intern begeleider is verantwoordelijk voor het coördineren van het beleid in het kader van tegengaan van storend en onveilig gedrag. De intern begeleider levert een actieve bijdrage aan een sociaal veilig schoolklimaat door het ondersteunen van de leerkrachten en coachen van individuele leerlingen die gedragsmatige ondersteuning behoeven. Daarnaast brengt de intern begeleider de casuïstiek in tijdens het zorgoverleg met de remedial teacher (Gerdien Meulenberg) en directeur (Berdine van Geffen). De intern begeleider fungeert als aanspreekpunt voor zowel de leerlingen, teamleden als ouders/verzorgers.

Naast de intern begeleider/coördinator anti-pestbeleid is er op de Ark ook een vertrouwenspersoon aangesteld. Dit is (juf) Ybette Westland. Zij stelt zich aan het begin van elk schooljaar voor in alle groepen en vertelt de leerlingen dat ze ook altijd bij haar terecht kunnen met hun vragen en verhalen. In de school hangt een brievenbus waar de leerlingen post voor de vertrouwenspersoon in kunnen stoppen. Naar aanleiding van de post kan de vertrouwenspersoon met de leerling in gesprek gaan, contact opnemen met de intern begeleider en/of de leerkracht informeren.

Uitgangspunt/visie

Ons motto op de Ark is 'Groei, bloei, wees jezelf als geen ander'. Elke kind is uniek, geen mens is hetzelfde. Het mooiste wat je kunt worden ben jezelf. De christelijke identiteit die de Ark voorleeft en uitdraagt sluit aan bij dit motto en onze zienswijze. Door het uitvoeren van een actief waarden- en normenbeleid vanuit onze christelijke identiteit en het uitvoerig behandelen van de zeven gewoontes van The Leader In Me trachten wij het gedrag van de kinderen positief te beïnvloeden. Dit draagt bij aan de verwezenlijking van onze missie en aan een positief pedagogisch klimaat op de Ark.

De zeven gewoontes

Op basisschool de Ark werken wij vanuit de principes van 'The Leader in Me' (Stephen Covey) en maken we gebruik van de zeven gewoontes. Wij leren de kinderen...

- ... gewoonte 1; wees pro-actief – je maakt je eigen keuzes.
- ... gewoonte 2; begin met het einddoel voor ogen – maak een plan.
- ... gewoonte 3; belangrijke zaken eerst – eerst werken, dan spelen.
- ... gewoonte 4; denk win-win – zoek naar een voordeel voor iedereen.
- ... gewoonte 5; eerst begrijpen, dan begrepen worden – luister voordat je praat.
- ... gewoonte 6; creëer synergie – samen is beter.
- ... gewoonte 7; houd de zaag scherp – evenwicht voelt het best.

Op de Ark stimuleren wij persoonlijk leiderschap bij de kinderen vanuit deze zeven gewoontes van The Leader in Me. Wij leren de kinderen om zicht te krijgen op hun eigen aandeel en verantwoordelijkheid in allerlei (sociale) situaties. Zo leren de kinderen naar oplossingen te zoeken die beide partijen fijn vinden, naar elkaar te luisteren door ook op elkaars lichaamstaal te letten en leren zij binnen samenwerking naar elkaars talenten te kijken. Wij geloven dat de combinatie van kennis en vaardigheden bij de zeven gewoontes een manier is om onze kinderen op een fijne manier met elkaar te laten omgaan en samenwerken.

1. De basis hoe wij omgaan met gedrag

Hiervoor was te lezen wat onze visie is ten aanzien van gedrag en de manier waarop er met elkaar wordt omgegaan op de Ark. The Leader in Me vormt een rode draad in de handelingen van de leerkrachten en de taal die zij gebruiken. In dit hoofdstuk staat met concrete voorbeelden uitgewerkt hoe onze visie tot uiting komt in het handelen in de dagelijkse praktijk.

Heldere gedragsverwachtingen

Naast het werken vanuit de zeven gewoontes is er een aantal basis verwachtingen die wij hanteren ten aanzien van het gedrag bij onze leerlingen. Wij vinden het belangrijk dat de leerlingen respectvol omgaan met elkaar en met de materialen bij ons op school. Hieronder verstaan wij de manier van reageren op elkaar en de manier waarop schoolmateriaal in bruikleen wordt behandeld. Opzettelijk materiaal beschadigen heeft vanuit onze kijk op persoonlijk leiderschap dan ook een consequentie waarbij een vergoeding van het bewust kapotgemaakte materiaal wordt vergoed door de leerling.

In de klassen wordt door de leerkrachten helder aan de leerlingen gecommuniceerd wat er van hen verwacht wordt in welke situatie. Zo wordt tijdens de instructie helder verwoord welke werkhouding de leerkracht van de leerlingen op dat moment verwacht. Bij het samenwerken worden verwachtingen benoemd omtrent geluidsniveau, rolverdeling en eisen aan de gestelde opdracht. Ook voor de vrije situaties worden de kinderen geïnstrueerd in wat er qua gedrag van hen verwacht wordt. Zo worden, wanneer nodig, pauzes met elkaar voorbesproken en worden de gedragsverwachtingen benoemd wanneer er externe partijen met de klas aan het werk gaan.

Geldende afspraken

Op de Ark vormen de onderstaande vier afspraken de basis voor hoe er met elkaar omgegaan wordt in de school.

- o Wij zorgen ervoor dat iedereen zich op school veilig voelt
- o Wij zijn vriendelijk en aardig tegen elkaar
- o Wij zorgen goed voor de spullen van onszelf of van de ander
- o Wij zorgen ervoor dat het tijdens het werken rustig is op school

Aan de hand van bovenstaande afspraken zijn er specifiekere afspraken uitgewerkt die de leerkrachten hanteren rondom (omgaan met storend) gedrag. Deze afspraken worden gecommuniceerd met de klas en de leerlingen worden ook aangesproken wanneer hun gedrag niet past bij de hieronder uitgeschreven afspraken:

- o Behandel de ander zoals je zelf behandeld wil worden
- o Als je iets niet aardig kan zeggen, dan zeg je even niets
- o We raken elkaar(s) spullen alleen aan als een ander dat ook wil
- o We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden
- o Als je kwaad bent loop je weg en praat je erover wanneer je weer rustig bent
- o Vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest
- o Word je gepest, praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden
- o Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed
- o Luisteren naar elkaar (eerst begrijpen dan begrepen worden – gewoonte 5)

De STOP (houd op) methode

Vanaf de kleuterklassen leren wij de leerlingen de STOP (houd op) methode aan. Met deze methode kan iedereen zijn grens aangeven en wordt er één duidelijke taal gesproken. De methode werkt preventief doordat het grenzen bewaakt en daarmee voorkomt dat er gevoelens of materialen beschadigd worden.

Hieronder staat uitgewerkt hoe de methode in zijn werk gaat:

1. De leerling zegt duidelijk STOP (houd op) en kijkt daarbij degene aan tegen wie hij/zij dit zegt.
2. Wanneer hier niet naar geluisterd wordt dan zoekt de leerling de leerkracht op.
3. De leerkracht gaat samen met de desbetreffende leerling naar de leerling toe die niet heeft geluisterd naar STOP. De leerkracht geeft de leerlingen de opdracht het probleem uit te praten en te melden of dat gelukt is.
4. De leerlingen komen bij de leerkracht en melden dat ze er zijn uitgekomen of dat ze er niet zijn uitgekomen. In het geval dat ze er zijn uitgekomen gaan de leerlingen daarna weer zelfstandig verder met spelen/werken. In het geval dat ze er nog niet samen zijn uitgekomen dan zal de volgende stap worden genomen.
5. De leerkracht gaat de kinderen helpen om de situatie op te lossen door de vraag te stellen 'Wanneer is het probleem opgelost voor jou?' Dit wordt aan beide leerlingen gevraagd. Vaak komen de leerlingen na deze tussenkomst van de leerkracht tot een compromis. Mocht dit niet zo zijn dan zal de volgende stap worden genomen.
6. Indien het probleem niet is opgelost dan is het zaak om uitvoeriger met de leerlingen in gesprek te gaan. In het gesprek kunnen de leerlingen eerst kwijt wat hen op het hart ligt bij de situatie (of wellicht met frustraties die zijn opgebouwd en dus over een langere periode spelen). Kijk vervolgens met de leerlingen wat voor afspraken nodig zijn voor de toekomst om weg te blijven bij de frustratie en teleurstelling.

Gedrag in de digitale wereld

Tegenwoordig bevinden (een groot deel) van onze leerlingen zich in de digitale wereld. Dit kan zijn door online spelletjes te spelen, een mobiele telefoon te hebben met WhatsApp of op social media actief te zijn. De ervaring leert dat deze digitale wereld niet enkel leuk is, maar ook kan zorgen voor onprettige situaties. Het lastige hierbij is dat conflicten, incidenten of nare gebeurtenissen buiten school plaatsvinden, maar wel mee worden genomen de klas in.

Wij vinden het belangrijk om de leerlingen kennis mee te geven over hoe er met elkaar omgegaan dient te worden via het internet, maar ook hoe te handelen wanneer er iets vervelend gebeurt. In de klassen wordt gesproken over het gebruik van telefoons en social media. Wat is daarin handig en wat niet? Hoe kan je berichten interpreteren en ben je je ook bewust van het effect van je eigen woorden? De leerlingen krijgen ook mee dat het belangrijk is om duidelijke grenzen te communiceren en eventueel het contact af te sluiten indien nodig. Daarnaast bespreken we met de leerlingen om naar een ouder, vertrouweling of leerkracht te gaan wanneer er iets vervelends heeft plaatsgevonden.

Wanneer een leerling zich bij een leerkracht meldt met een vervelende gebeurtenis dan zal de leerkracht altijd eerst luisteren naar het verhaal en steun bieden aan de leerling. Daarna zal een passend plan van aanpak gemaakt worden op basis van de gebeurtenis. Er zal altijd contact opgenomen worden met de ouders van de betrokkenen.

Waarschuwing en sancties

Leerlingen krijgen gedurende de dag verscheidene kansen om gedrag aan te passen naar aanleiding van de door de leerkracht toegepaste aansturing of waarschuwing. In sommige gevallen blijft een leerling in bepaald negatief gedrag hangen wat dusdanig storend is voor de omgeving waardoor gekozen kan worden de leerling uit de klas te sturen. Wanneer deze sanctie nodig is zal de leerling een nadenkformulier (bijlage 1) meekrijgen om in te vullen. Wanneer de leerling terugkomt in de klas zal de leerkracht het formulier doornemen en van een handtekening voorzien. Het formulier wordt in ParnasSys opgeslagen en ouders worden mondeling of schriftelijk op de hoogte gebracht.

Het kan gebeuren dat storend of grensoverschrijdend gedrag herhaaldelijk voorkomt. We denken dan aan uitdagend, conflicterend gedrag. Bij dit gedrag is de veiligheid van de medeleerlingen en/of medewerkers of de voortgang van het onderwijs in het geding. In dat geval volgt de volgende gele en rode kaarten procedure.

Stap 1 – Waarschuwing door de leerkracht. Bij voorkeur als een ik-boodschap (VB: Ik kan niet goed mijn instructie geven als je erdoorheen praat. Ik wil daarom dat je nu stopt.).

Stap 2 – Een officiële waarschuwing volgt, wanneer hetzelfde gedrag zich voortzet en/of bij ernstige misdragingen. De leerkracht neemt contact op met de ouders van de leerling en maakt hiervan een notitie in ParnasSys.

Stap 3 – Als na de officiële waarschuwing de leerling binnen 4 weken weer hetzelfde gedrag laat zien, zullen de betrokken leerkracht, directie en IB met elkaar in overleg gaan over het uitgeven van een gele kaart. Deze kaart zal op de dag van het gesignaleerde wangedrag of uiterlijk één dag erna worden uitgedeeld. Er volgt een gesprek met de leerkracht. De leerling vult de gele kaart (bijlage 2) in. De leerling krijgt de gele kaart mee naar huis. Deze dient ondertekend door ouders de volgende dag mee terug te komen naar school. De leerkracht neemt op de dag van het uitdelen van de gele kaart contact op met ouders om hen hierover te informeren. In ParnasSys wordt een registratie van de gele kaart aangemaakt.

Stap 4 – Wanneer het gedrag zich binnen 4 weken herhaalt, krijgt de leerling een rode kaart (bijlage 3). Er zal een gesprek plaatsvinden op school waar de leerkracht, leerling, ouders en IB/directie bij aanwezig zullen zijn. In dit gesprek zal een plan van aanpak besproken worden om het gedrag van de leerling te veranderen en eventuele consequenties te bespreken. De leerling kan voor maximaal 1 dag buiten de groep worden geplaatst als dit de rust en het gevoel van veiligheid bij de andere betrokkenen kan bevorderen.

NB: Wanneer sprake is van agressief gedrag met fysiek letsel voor betrokkenen van school wordt direct overgegaan op het uitgeven van de gele kaart. Meer informatie over de omgang met agressiviteit is te lezen in hoofdstuk 3.

2. Hoe te handelen bij pesten

Plagen en pesten

Iemand een bijnaam geven kan een plagerijtje zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. Hetzelfde geldt voor het uitdelen van een duw. Op de Ark spreken wij over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen heeft een basis van gelijkwaardigheid. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflictantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt. Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd een vaste rolverdeling terug waarbij bewuste acties worden uitgevoerd door de pester.

Duiding van pestgedrag

Pestgedrag kent verschillende uitingen. Op de Ark maken wij hierbij onderscheid in verbaal, fysiek, stelen/vernielen, buitensluiten en cyberpesten. Bij elk van de bovengenoemde uitingsvormen werken wij nog een korte toelichting uit.

Verbaal – Verbaal pestgedrag uit zich met woorden. Leerlingen worden vernederd, uitgescholden, geïntimideerd, krijgen een vervelende bijnaam of ontvangen gemene berichten.

Fysiek – Fysiek pestgedrag uit zich met daden. Leerlingen worden geschopt, geslagen, aan de haren getrokken, geduwd, worden expres neergehaald of er wordt op hen gespuugd.

Intimidatie – Bij intimiderend pestgedrag zien wij dat leerlingen worden opgewacht of achtervolgd, klem worden gezet of gedwongen worden om bepaalde handelingen te doen.

Stelen/vernielen – Bij deze vorm van pesten worden eigendommen van een desbetreffende leerling expres kapot gemaakt of afgepakt.

Buitensluiten – Bij buitensluiten worden leerlingen buiten de groep geplaatst. Zij mogen niet meedoen met het groepsproces op basis van kleding, geloof, afkomst.

Cyberpesten – Deze vorm van pesten vindt plaats vanuit een digitaal middel. Hierbij worden opzettelijk virussen naar elkaar gestuurd, accounts gekraakt, dreigmailtjes verstuurd, foto's met vervelende teksten verstuurd, online uitschelden of gemeen reageren onder berichten van de desbetreffende leerling. Deze vorm van pesten is erg ingewikkeld. De complexiteit ligt erop dat het pesten buiten school plaatsvindt, maar wel wordt meegenomen terug de klas in.

De betrokkenen

In dit onderdeel schetsen wij een algemeen beeld bij iedere betrokkene. Belangrijk om te noemen is dat niet alle kenmerken altijd van toepassing zijn. Het is een gemiddelde, maar geen enkel kind toont precies het gemiddelde beeld.

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pesters daar de kans voor krijgen vanuit de situatie. Sommige kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar de pester. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun omgeving geen of weinig vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pester

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook regelmatig met geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. De potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niets te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend. Het komt regelmatig voor dat een pester een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier, waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer in groepsvorm, in de zin van er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters minder voor.

De meelopers en de stille groep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Andere kinderen lopen niet mee, maar zeggen ook geen 'STOP'. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Voorals meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Handelingswijzer bij pesten

Uitgangspunten van ons gedragsprotocol ten aanzien van pesten

Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school voor zowel de leerkrachten als de ouders en de kinderen. Een proactieve houding in het aangaan van contacten en communicatie is hierbij van groot belang voor de school. Pesten wordt op groepsniveau aangepakt omdat alle kinderen, in een andere en soms wisselende rol, betrokken zijn bij de peestsituatie.

De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.

Leerkrachten moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte repressieve handelingen uit.

Dit gedragsprotocol wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging onderschreven en ook aan alle ouders ter inzage aangeboden wanneer zij hierom vragen.

Preventieve handelingen

De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken in de klas zoals gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school. De leerkracht hanteert consequent de gemaakte klassen-, school- en pleinafspraken. Binnen de klasseninrichting is vanuit de principes van The Leader in Me (Covey) een door de klas opgesteld missiestatuut zichtbaar in de klas.

De eerste 6 weken van het schooljaar (Gouden Weken) staan in het thema van groepsvormende activiteiten. Dit om een groepsgevoel te creëren en te zorgen voor een positief pedagogisch klimaat. Hieronder valt ook het werken met de zeven gewoontes.

De school heeft een leerlingvolgsysteem voor de sociale- en emotionele ontwikkeling, namelijk IEP Hart en Handen. De lijsten sociaal-emotionele vorming en veiligheidsbeleving vanuit Vensters (groep 7 en 8) worden jaarlijks afgenomen en bieden data voor verdere vormgeving van het onderwijsaanbod in de klas.

Durft een leerling een probleem niet aan de eigen leerkracht te vertellen dan kan deze naar een leerkracht naar eigen keuze, de intern begeleider of de vertrouwenspersoon gaan. Koppelt de leerling het probleem bij een andere leerkracht terug dan wordt afgesproken dat de eigen leerkracht op de hoogte wordt gebracht.

Bij de overdracht van de groep aan het eind van het schooljaar naar de nieuwe leerkracht van het volgende schooljaar is de groepsdynamiek, en wanneer van toepassing pestincidenten, een gespreksonderwerp.

Repressieve handelingen

Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen/de groep besproken door de leerkracht van het kind.

Indien er sprake is van pestgedrag worden de ouders van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen door de intern begeleider (bijlage 4). De intern begeleider verzoekt ouders met hun kind in gesprek te gaan en biedt de mogelijkheid om verder in gesprek te gaan met school. Daarnaast zal er een incidentenregistratie worden toegevoegd aan het dossier van de desbetreffende leerling in ParnasSys.

Wanneer het pesten na bovenstaande toch opnieuw plaatsvindt zullen ouders uitgenodigd worden op school voor een gesprek met de leerkracht en intern begeleider. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd in ParnasSys. In deze notitie wordt opgenomen welke afspraken en leerdoelen voor de pester gelden.

Daarnaast staan mogelijke sancties beschreven wanneer het kind zich niet aan de afspraken houdt. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, bewegingsonderwijs, excursies, schoolreisjes en bibliotheekbezoek. Voelt een medeleerling zich niet meer veilig, dan is de pester drie dagen niet meer welkom binnen de klas. Alleen tijdens instructiemomenten is de pester in de groep aanwezig. Het maken van de opdrachten gebeurt buiten de groep. Er wordt een dossier gevormd en onderhouden en de directeur wordt officieel op de hoogte gesteld. Er wordt samen met de intern begeleider gekeken welke hulp er aan de pester geboden kan worden, zoals een sociaal weerbaarheidstraining. Ouders kunnen het advies krijgen om contact op te nemen met Jeugd en Gezin.

Indien het probleem zich nog een keer voordoet ontvangt de directeur het dossier met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken. De directeur nodigt de ouders en de betreffende leerling die pest op school uit voor een gesprek. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht/intern begeleider en gaat over tot het nemen van verdere sancties: t.w. time-out van de leerling tot een maximum van 5 dagen.

Indien het pestgedrag zich niet verbetert gaat de directeur in overleg met alle betrokkenen op zoek naar een passende oplossing. In het meest extreme geval kan de school aan de zorgplicht binnen de Wet Passend onderwijs voldoen door in overleg met ouders op zoek te gaan naar een andere onderwijsplaats (bijv. in geval van een conflict een plaats die beter aansluit bij de waarden die ouders nastreven of uitdragen).

Hulp voor de betrokkenen

Hulp voor het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen centraal. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- o Gesprek(ken) met de groepsleerkracht/intern begeleider van het kind.
- o Wanneer nodig met de intern begeleider speltechnieken doorlopen ter verwerking van het pesten.
- o Mogelijkheid tot schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een 'verwerkingsschriftje' dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld in en buiten de reguliere schooltijd om. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen op een zelfgekozen tijdstip of plek van zich af te schrijven/tekenen.

Kinderen die (digitaal) worden gepest, kunnen hulp vinden op [Pestweb.nl](https://www.pestweb.nl). Pestweb.nl is een website tegen pesten met een forum om met andere kinderen en jongeren ervaringen met (online) pesten te delen, directe hulp om zelf het (online) pesten te stoppen en goede voorbeelden om cyberpesten tegen te gaan.

Hulp voor de pester

Niet alleen het gepeste kind is gebaat bij hulp, maar ook zeker de pester heeft ondersteuning nodig. De pester heeft bepaald gedrag vertoond vanuit een onderliggend probleem. Naast gepaste sancties is het ook noodzakelijk om hulp te bieden om weg te blijven bij dit gedrag en goed gedrag aan te leren. Voorbeelden van hulp voor de pester zijn:

- o Een gesprek met de pester waarin feitelijk zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school en wat de consequenties hiervan zijn. Er wordt een schriftelijk verslag van gemaakt en in ParnasSys opgeslagen.
- o Een gesprek met de pester waarin gezocht wordt naar de achterliggende oorzaak van het ruzie maken/pesten. Dit kan onder andere komen door het gevoel de baas te willen zijn, jaloezie, verveling of buitengesloten voelen.
- o Excuus laten maken naar de gepeste leerling onder begeleiding van de leerkracht/intern begeleider. De pester wordt begeleid om in te zien wat het effect is van het pestgedrag.
- o Wekelijks een gesprek met de leerkracht waarin het gedrag van de pester wordt gemonitord. Het betreft hier dus de goede en minder goede momenten in het gedrag.
- o Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren wanneer zij met de desbetreffende leerling te maken hebben. Denk hierbij aan het houden van de pleinwacht of het draaien van een atelier.
- o Als het pestgedrag blijft voortduren, roept de school de hulp in van Jeugd en Gezin.

Hulp aan de ouders

Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

Wanneer er sprake is van pesten is het van groot belang dat er zowel vanuit school, als vanuit ouders, helder wordt gemaakt dat pesten niet wordt geaccepteerd en geen plek heeft binnen een veilig schoolklimaat. Pesten is nooit acceptabel.

Hieronder staat een aantal algemene adviezen uitgewerkt voor ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek.
- Als pesten niet op school gebeurt, probeer dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Bij signalen van pesten op school vragen wij u direct contact op te nemen met de leerkracht van uw kind.
- Steun uw kind in het idee dat er een eind komt aan het pesten.
- Indien nodig zoek professionele hulp via de huisarts.

Hieronder staat een aantal algemene adviezen uitgewerkt voor ouders van de pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek; elk kind loopt kans om pester te worden en heeft hulp nodig.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind; weet wat hem bezighoudt.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat tav het pesten.
- Indien nodig zoek professionele hulp via de huisarts.

Hulp aan de leerkracht

De leerkracht heeft een erg belangrijke rol. De leerkracht zal duidelijk moeten maken welk gedrag niet acceptabel is. De leerkracht biedt de gepeste leerling bescherming, spreekt de meelopers en de stille groep aan en geeft de pester handvatten om zijn gedrag te wijzigen. Daartoe heeft de leerkracht een aantal hulpmiddelen ter beschikking:

- Dit protocol, waarin beschreven staat welke afspraken er gemaakt zijn en welke consequenties er gegeven worden.
- Problematiek bespreken met de intern begeleider en/of directeur.
- Collega's deelgenoot maken en handelingsadviezen van hen ontvangen.
- Hulp inschakelen, uiteraard in overleg met de ouders, van externe deskundigen.

3. Hoe te handelen bij agressiviteit

Duiding van agressiviteit

Agressie is op verscheidene manieren te definiëren. Op de Ark verstaan we onder agressie: "Het toebrengen van schade aan materiaal of aan een ander persoon door het overschrijden van grenzen, normen of afspraken van de school, zicht uitend in verbale- of fysieke agressie". Agressie kan gepaard gaan met uiteenlopende emoties, zoals frustratie, angst, schuldgevoelens, machteloosheid, hulpeloosheid, vijandigheid, boosheid of woede.

Verbale agressie

- Kwaad schreeuwen, schelden, vloeken en/of beledigingen uiten
- Dreigen zichzelf of een ander iets aan te doen
- Het maken van dreigende gebaren of dreigen op iemand af te komen
- Met een dreigend voorwerp in de hand dreigen daar een actie mee uit te voeren

Fysieke agressie

- Slaan, schoppen, duwen, haren trekken, krabben, spugen, bijten en/of met objecten naar anderen gooien
- Anderen aanvallen waarbij lichte verwondingen worden toegebracht
- Anderen aanvallen waarbij ernstige verwondingen worden toegebracht
- Deuren dichtslaan/goeien, objecten neergooien, tegen meubilair schoppen of slaan
- Kleding kapotscheuren, muren bekladden, objecten kapot maken, ruiten kapot maken

Handelingswijzer bij agressiviteit

Uitgangspunten van ons gedragsprotocol ten aanzien van agressiviteit

Wanneer er sprake is van agressiviteit dan worden ouders, directie/intern begeleider door de leerkracht op de hoogte gesteld. Dit kan mondeling of schriftelijk gebeuren. Er wordt altijd een incidentenregistratie aangemaakt in ParnasSys van de gebeurtenis. Wanneer een leerling fysieke agressie heeft vertoond zal deze direct een gele kaart krijgen.

Bij onvoldoende aanpassing van gedrag wordt in samenspraak met de ouders en school bepaald op welke manier met het agressieve gedrag wordt omgegaan. Dit wordt schriftelijk vastgelegd in ParnasSys.

Preventieve handelingen

De school treft de nodige maatregelen met betrekking tot de veiligheid op school door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat. Er worden vaste afspraken gehanteerd ten aanzien van het omgaan met agressiviteit.

De medewerkers van de Ark voeren een toezichthoudende rol uit wanneer zij met de leerlingen werken. Het vroegtijdig signaleren van spanning en het bespreekbaar maken van deze spanningen kan agressiviteit voorkomen.

Leerlingen die moeite hebben met vrije situaties worden daarin ondersteund door dit soort momenten voor te bespreken of een afkoelplek af te spreken. Wanneer wordt gesignaleerd dat leerlingen sociaal-emotioneel dusdanig ondersteuning behoeven dan zal dit besproken worden met ouders om leerlingen te voorzien in deze ondersteuningsbehoefte. Op deze manier tracht de school escalaties in gedrag te voorkomen.

Repressieve handelingen

De medewerkers van school bepalen aan de hand van bovenstaande duiding of er sprake is van agressiviteit. De medewerkers gebruiken hun pedagogisch handelen om het agressieve gedrag bij de leerling op te heffen. Bij verbale agressie zal dit uiting krijgen in het wegnemen van de leerling uit de situatie, te laten afkoelen en dan de situatie te bespreken.

Bij fysieke agressie zal er gestreefd worden naar handelen met minimaal twee medewerkers. De leerling zal eerst verbaal worden aangespoord om te stoppen met de fysieke agressiviteit. Wanneer de veiligheid van andere leerlingen in het geding is zal deze stap overgeslagen worden en zal de desbetreffende leerling direct fysiek beperkt worden doordat de medewerker de leerling zal vasthouden. Vervolgens zal de leerling, wanneer mogelijk, uit de situatie worden begeleid en kan dan op een rustige plek afkoelen. Wanneer de leerling tot rust is gekomen zal de situatie besproken worden.

Afhankelijk van de aard van agressie wordt door de directie bepaald of de leerling direct geschorst dient te worden voor een bepaalde tijd (rode kaart). Dit kan variëren van één dag tot maximaal een week, waarna opnieuw met de ouders/verzorgers en zo mogelijk de leerling wordt besproken welke stappen worden ondernomen om herhaling van agressief gedrag in de toekomst te voorkomen. Bij dit gesprek is naast de leerkracht en intern begeleider ook de directie aanwezig. Bovenstaande wordt schriftelijk vastgelegd en wordt in ParnasSys opgeslagen.

Bij terugkerend agressief gedrag (2x een schorsing) kan er worden overgegaan tot het besluit een leerling te verwijderen van school. Er wordt gezocht naar passend onderwijs voor de leerling. De intern begeleider en de directie dragen hier samen met ouders, eventueel in samenspraak met het samenwerkingsverband, zorg voor.

4. Hoe te handelen wanneer een leerling wegloopt

Handelingswijzer wanneer een leerling wegloopt

- o De leerkracht informeert direct de directie/intern begeleider als een leerling is weggelopen. De leerkracht blijft bij zijn eigen groep. De directie/intern begeleider of andere ondersteuners richten zich op de weggelopen leerling.
- o Als een leerling 5 tot 10 minuten weg is van school en niet gevonden is, worden ouders geïnformeerd.
- o Directie/intern begeleider gaat door met zoeken van de leerling op 'logische plekken'. Zo wordt bijvoorbeeld de route naar huis afgezocht, gekeken bij het huis van de leerling, of bij familie in de buurt waar de leerling vaak is.
- o Als de leerling na 30 minuten nog steeds niet gevonden is, wordt in overleg met ouders de politie op de hoogte gebracht.
- o Als de leerling terecht is, komt deze samen met ouder(s) terug naar school. Er vindt een gesprek plaats tussen leerling, ouder(s), directie/intern begeleider en leerkracht. Onderwerpen van gesprek kunnen zijn: de reden van het weglopen, zorgen van school/ouders bij het weglopen, afspraken omtrent het weglopen.

Bijlagen

Bijlage 1: Nadenkformulier

Oeps... Dat ging even mis...
 Helaas het is vandaag even mis gegaan. Je bent door de juf of meester weggetuurd van de activiteit waar je mee bezig was. Een fout maken kan gebeuren, maar ervan leren is dan wel belangrijk. Met dit blad ga je eens goed nadenken over wat je net hebt gedaan en hoe je dat de volgende keer kan voorkomen.

Wat is er net gebeurd?
 _____
 _____
 _____

Wat deed jij?
 _____
 _____
 _____

Hoe kwam het dat je zo deed?
 "Waar ik niet" is geen antwoord

Wie had last van jou op dat moment en waarom?
 _____
 _____
 _____

Hoe ga je het goedmaken wat er nu is mis gegaan?
 _____
 _____
 _____

Belangrijk! Op de ochterkant ga je een plan maken om het de volgende keer niet meer mis te laten gaan.

"Ik wil niet nog een keer door het misgaan en ik weg moet van de activiteit die ik ook niet doen DEN."

Wat ga je de volgende keer doen om te voorkomen wat er vandaag is gebeurd?
 _____
 _____
 _____
 _____

Wat wordt de consequentie als het toch weer misgaat?
 _____
 _____
 _____

Datum: _____ Handtekening leerling: _____

Na bespreken handtekening leerkracht (naarna inscannen en opstiaan in Pomastys):
 _____

Bijlage 4: Meldbrief naar ouders pester

PCBS de Ark

Sollend 2
1274 RL Huizen
telefoon 035 5266835
deark@ichtushuizen.nl
www.arkhuizen.nl

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Vanmorgen is ons ten oren gekomen dat uw zoon/dochter betrokken is geweest bij het pesten één of meerdere leerlingen hier op school. Benoemen hoe school op de hoogte is gebracht van het pesten.

Het volgende is gisteren gebeurd: ...

U zult begrijpen dat wij hier erg van geschrokken zijn. Dat het in de situatie om bewuste acties gaat, baart ons daarin zorgen. Een schop als reactie op een vervelende gebeurtenis keuren wij ook af, maar is anders van aard dan bewust overdacht een schop uitdelen. Dit geldt ook voor de andere acties. De situatie zoals hierboven omschreven valt voor ons niet meer onder plagen, maar echt onder pesten. Hier treden wij streng tegenop, omdat dit verregaande gevolgen kan hebben voor de gepeste leerling(en).

Wij hebben de volgende acties ondernomen naar aanleiding van de melding:

- Er is een gesprek gevoerd met uw zoon/dochter om het verhaal te verifiëren.
- Er is afgesproken met uw zoon/dochter dat weghalen uit situatie die pesten uitlokt.
- Er is afgesproken dat uw zoon/dochter een excuusbrief gaat schrijven naar de gepeste leerling.
- Er is een melding van bovenstaande situatie opgenomen in de incidentenregistratie in ParnasSys.
- De intern begeleider is bij de situatie betrokken en zal dit ook melden in het zorgteam.
- Tot slot zijn jullie als ouders middels deze brief op de hoogte gebracht.

Wij hopen dat u de ernst van de situatie inziet en dat u uw zoon hierop aanspreekt thuis. Mocht het pesten voortzetten dan zullen wij u en uw zoon uitnodigen voor een gesprek op school en verdere consequenties doorspreken. Wij hopen natuurlijk dat het niet zo ver hoeft te komen.

Wij gaan ervan uit u zo voldoende te hebben geïnformeerd en zijn beschikbaar voor verdere vragen.

Met vriendelijke groet,

Myrthe Schimmel-Putters (intern begeleider)
Naam leerkracht (leerkracht)